

Desatero (bezpečnosti práce) pro žáka v odborném nebo praktickém výcviku

1. Ve věci bezpečnosti a ochrany zdraví při práci máš tato práva:
 - Vědět o tom, s jakým nebezpečím a riziky se na pracovišti můžeš setkat, jak máš postupovat, abys byl v bezpečí, a jaké kroky je třeba podniknout, pokud dojde k nehodě nebo mimořádné situaci.
 - Obdržet o této problematice informace, pokyny a školení, konkrétně zaměřené na danou pracovní činnost a pro dané pracoviště.
 - Být vybaven osobními ochrannými pracovními prostředky, potřebnými pro vykonávání dané činnosti, a mít dostatek informací o jejich používání.
 - Odmítnout práci, o které se domníváš, že ohrožuje Tvé zdraví.
 - Zapojit se do dění prostřednictvím dotazů, oznamování nebezpečných pracovních postupů nebo podmínek a žádostí o řešení situace, která nastala.
2. Nevykonávej žádný úkol bez náležitého zaškolení! Před zahájením odborného nebo praktického výcviku jsou žáci, kteří se zúčastní odborného nebo praktického výcviku, podrobeni školení o dodržování pravidel a zásad pro bezpečnou a zdraví neohrožující práci, organizovaných buď školou, nebo pracovištěm, na kterém se výcvik uskutečňuje.

Školení o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci (BOZP) má být u žáků, kteří se zúčastní odborného nebo praktického výcviku, prováděno v podobě vstupního proškolení jak před samotným nástupem na výcvik, tak opakovaně v každém novém školním roce před nástupem žáků na cvičné pracoviště nebo při změně pracovního místa nebo práce s novým strojem nebo zařízením nebo přechodu na zcela jinou práci. Dojde-li k tomu, že se před zahájením výcviku nebo před opakovaným nástupem žáků na výcvik školení BOZP neuskuteční, měli by o tom být informováni rodiče nebo zákonný zástupce žáka.
3. Při školení o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci se máš dozvědět, jaká nebezpečí a jaká rizika jsou spojena s Tvojí prací. Máš-li dojem, že ses během školení nedozvěděl vše potřebné, neváhej a neostýchej se zeptat.
4. Na pracoviště vstupuj řádně oblečen a upraven a je-li to stanoveno, tak jen v doprovodu osoby, která výcvik vede.
5. Během odborného a praktického výcviku dodržuj zásady bezpečného chování. Při práci, kterou vykonáváš, se řiď radami a instrukcemi, které jsi obdržel při školení, a dále pokyny učitele/mistra odborného nebo praktického výcviku nebo jiné osoby, která vede výcvik nebo jeho určitou část. Bezpečnostní pokyny a pravidla platí pro pracoviště, stroje a zařízení, na kterých pracuješ, pro pracovní postupy a technologie, které vykonáváš včetně používání ochranných zařízení a osobních ochranných pracovních prostředků.
6. Při práci dodržuj pracovní kázeň a chovej se tak, abys neohrozil zdraví svoje, ani jiných osob. Během odborného a praktického výcviku jsi stále žákem školy a vztahují se na Tebe ustanovení školního řádu. Při výuce v dílnách, laboratořích, odborných učebnách nebo na cvičných pracovištích či přímo v podnicích či provozech se na Tebe vztahují také specifické bezpečnostní předpisy pro tyto prostory.

7. Vykonávej jen práci, která Ti byla přidělena a na místě výkonu práce (na pracovišti nebo pracovním místě), které určil učitel/mistr odborného nebo praktického výcviku nebo jiná osoba, která vede výcvik nebo jeho určitou část.
8. Na práci, kterou vykonáváš, se dobře soustřed.
9. Jsi-li mladší 18 let, nesmíš být zaměstnáván pracemi, které se zřetelem k anatomickým, fyziologickým a psychickým zvláštnostem v tomto věku jsou pro Tebe nepřiměřené, nebezpečné nebo škodlivé Tvému zdraví a vykonávat práce, které uvádí vyhláška č. 288/2003 Sb. Jde např. o práce spojené se zvýšenou zátěží pohybového ústrojí (překračování hmotnostních limitů pro zvedání a přenášení břemen, práce vykonávané po dobu delší než čtyři hodiny za pracovní dobu ve vnuceném tempu nebo v pracovních polohách bez možnosti jejich střídání, trvale vykonávané vsedě nebo vstoje), práce se zdroji ionizujícího záření, práce s karcinogeny a mutageny, látkami toxickými pro reprodukci, práce s nebezpečnými chemickými látkami a přípravky klasifikované jako toxické, vysoce toxické a žíravé, práce spojené s expozicí olovu, práce se zvýšeným rizikem úrazů, práce při výrobě léčiv a veterinárních přípravků, obsahujících hormony, antibiotika a jiné biologicky vysoce účinné látky, práce spojené s expozicí oxidu uhelnatému nebo práce v prostředí, v němž je tlak vzduchu vyšší než okolní atmosférický tlak o více než 20 kPa, v prostředí, v němž je koncentrace kyslíku v ovzduší nižší než 20 % objemových, nebo v prostředí vyžadujícím používání izolačních dýchacích přístrojů. Práce, které jsou mladistvým zakázány, definuje § 6, odst. 1 uvedené vyhlášky.

Výjimku představují práce, které jsou osobami mladšími 18 let vykonávány:

- z důvodu přípravy na povolání a zpravidla i
- pod soustavným odborným dohledem, kterým je zaručena dostatečná ochrana zdraví mladistvých.

Tato výjimka se však nevztahuje na práce spojené s expozicí látkám uvedeným v písmenech f), g) a h) odst. 1 citovaného § 6, jako jsou např. karcinogeny a mutageny, azbest nebo přesně vymezené chemické látky a přípravky.

10. Jsi-li mladší 18 let, vztahují se na Tebe omezení týkající se pracovní doby. Nesmíš např. pracovat přesčas nebo v nočních směnách, Tvoje pracovní doba nesmí v jednotlivých dnech překročit 8 hodin a týdenní pracovní doba v souhrnu 40 hodin. Máš také nárok na přestávku v práci nejdéle po 4,5 hodinách nepřetržité práce.

Délka přestávek se pro odborný nebo praktický výcvik stanovuje podle charakteru činnosti a s přihlédnutím k základním fyziologickým potřebám žáků.

Několik rad závěrem

- Neboj se požádat o proškolení nebo pomoc před zahájením práce s novým zařízením či vykonáváním jakékoliv nové práce nebo úkolu.
- Neboj se zeptat či požádat o pomoc, když si nejsi jist/a pracovním postupem nebo činností, kterou máš vykonávat.
- Neboj se mluvit s osobou, která je ředitelem školy pověřená vedením odborného nebo praktického výcviku a dozorem nad žáky o tom, jak je během výcviku zajištěna Tvoje bezpečnost a chráněno Tvoje zdraví. Máš-li jakékoliv pochybnosti o tom, že Tvé zdraví a život nejsou při odborném či praktickém výcviku i přes upozornění dostatečně chráněny, informuj o tom rodiče nebo zákonného zástupce.

- Bez váhání informuj osobu, která je ředitelem školy pověřená vedením odborného nebo praktického výcviku a dozorem nad žáky o sebemenších rizicích, úrazech či špatném zdravotním stavu Tvém nebo Tvých spolužáků.
- Máš-li zdravotní problémy, o kterých se domníváš, že nastaly v souvislosti s odborným nebo praktickým výcvikem, navštiv svého praktického lékaře a seznam jej s tím, jakou práci vykonáváš.
- Snaž se o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a zejména o bezpečnostních a zdravotních aspektech práce, kterou vykonáváš, získat více informací, např. u oblastního inspektorátu práce, na krajské hygienické stanici nebo prostřednictvím odkazů a zdrojů informací uvedených na webových stránkách www.bozpinfo.cz nebo <http://cz.osha.europa.eu/> nebo jinde na Internetu.

Vybrané předpisy týkající se podmínek ochrany zdraví žáků

- Zákony
 - o Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
 - o Zákon 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení vlády
 - o Nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, ve znění nařízení vlády č. 68/2010 Sb.
- Vyhlášky
 - o Vyhláška č. 288/2003 Sb., kterou se stanoví práce a pracoviště, které jsou zakázány těhotným ženám, kojícím ženám, matkám do konce devátého měsíce po porodu a mladistvým, a podmínky, za nichž mohou mladiství výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání
- Dokumenty resortu školství, mládeže a tělovýchovy
 - o Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, č.j. 37 014/2005, Věstník MŠMT sešit 2/2006

Pro Národní informační centrum BOZP (Český Focal Point)
zpracoval Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v.v.i.

© 2010